

TÜRKİYE’DE DEĞERLERİN TESPİTİNE YÖNELİK YAPILMIŞ YÜKSEK LİSANS TEZLERİ ÜZERİNE BİR İÇERİK ANALİZİ

Ahmet AKÇAY (*)

Muhammed TUNAGÜR (**)

Öz

Bu araştırmanın amacı Türkiye’de değerlerin tespitine yönelik yapılmış yüksek lisans tezlerinin incelenmesidir. Araştırmada betimsel içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Bu araştırmanın evrenini Türkiye’de çeşitli eserler üzerinde değerleri tespit etmek amacıyla hazırlanmış bütün yüksek lisans tezleri oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemini ise amaçlı örnekleme yöntemi ile seçilmiş YÖK ulusal Tez Merkezi’nde erişime açık 116 yüksek lisans tezi oluşturmaktadır. Tezler, araştırmacılar tarafından tek tek incelenmiş ve araştırma soruları doğrultusunda tablolaştırılmıştır. Verilerin analizi için frekans, yüzde ve grafiklerle gösterim kullanılmıştır. Araştırma sonucunda incelenen tezlerin çoğunlukla Atatürk Üniversitesi ve Gazi Üniversitesi tarafından kabul edildiği ve bu tezlerin en fazla Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalında hazırlandığı tespit edilmiştir. 2014-2015 yılları arasında değer tespitine yönelik çalışmalar büyük bir hız kazanmış ve tezlerin hazırlandığı alanlarda çok farklı eserler üzerinde çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Sıklıkla üzerinde çalışılan eserlerin ders kitapları ile 100 Temel Eser olduğu ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Değer, Değerler Eğitimi, Lisansüstü, Tez, İçerik Analizi.

An Content Analysis on Master's Thesis Prepared in Turkey to Determine Values

Abstract

The purpose of this research is to examine the master thesis which is aimed to determine the values in Turkey. Descriptive content analysis method was used in the research. The universe of this research constitutes all master theses prepared to determine values on various works in Turkey. The sample of the study consists of 116 master theses open to access in YÖK national thesis center, which are selected with purposeful sampling method. The theses were examined individually by the researchers and tabulated in the direction of the research questions. For the analysis of the data, the frequency,

*) Yrd. Doç. Dr., Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitimi Bölümü, Türkçe eğitimi Ana Bilim Dalı
(e-posta: turkolog_25@hotmail.com). ORCID ID: orcid.org/0000-0002-5360-2852

**) Arş. Gör., Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitimi Bölümü, Türkçe eğitimi Ana Bilim Dalı
(e-posta: mtunagur@agri.edu.tr). ORCID ID: orcid.org/0000-0002-6427-6431

percentage and graphical representations among the descriptive analyses were used. As a result of the research, it was determined that most of the studied theses were accepted by Atatürk University and Gazi University and most of these theses were prepared in Turkish Education Department. Between 2014 and 2015, work on valuation has gained momentum and studies on very different works have been carried out in the areas in which the theses have been prepared. It is determined that the works studied frequently are the course books and 100 Basic Works.

Keywords: Value, Values Education, Postgraduate, Thesis, Content Analysis.

Giriş

İnsan, sosyal ve kültürel bir çevrede dünyada gelir. Bu çevreye uyum sağlamasında toplumun sahip olduğu bir takım davranış ve düşünce kalıpları kendisine yardımcı olur. Birey, yaşadığı toplum içerisinde varlığını ve yaşamını sürdürebilmek için bazı kültürel öğelerle birlikte maddi-manevi değerlere ihtiyaç duyar. Değer, insanın yaşamına doğrudan ve dolaylı etki eden toplumsal ve bireysel anlayışlar bütünüdür.

Değerler, bireylerin toplum içerisinde hayatlarını teminat altına almayı sağlayan, onların yaşamlarını kolaylaştıran toplumsal davranış kalıplarıdır (Özkan,2010: 1128). “Kişi ya da toplumun kabul ettiği var olma ve hareket etme tarzıdır” (Doğan 2007: 309). Kluckhohn (1951) ise değeri, bir grubun veya bireyin özelliğini gizli veya açık olarak ortaya koyan, eylemin biçim, araç ve amaçları arasından tercih yapmayı etkileyen bir kavram olarak tanımlamıştır (Fidan, 2009).

Değerler, amaçlarımızı ve davranışlarımızı belirlemede bize neyin doğru, neyin yanlış olduğunu söyleyen ölçütler veya toplumsal olarak arzu ettiğimiz şeyler hakkında paylaşılan soyut fikirlerdir. Sonuçta değerler bize iyi, kötü, güzel, çirkin, ahlaki ve gayri ahlaki şeyler hakkında ölçütler sunar (Bozkurt, 2008: 93). Değerler toplumda bütünleştirici etki yaratarak bireylerin topluma uyumunu kolaylaştırmaktadır. Değerlerin insan yaşamını anlamlı kılan özelliklere sahip olması, onu diğer canlılardan ayırmakta ve kendi davranışlarına yön vermede bir inançlar bütünü oluşturmaktadır (Dilmaç ve Ulusoy, 2015: 16). Ayrıca, değerler tutum ve davranışların belirlenmesinde ve biçimlendirilmesinde önemli rol oynar (Dilmaç, 1999).

Değer kavramı, farklı disiplinler tarafından ele alınmış ve bu kavrama çeşitli açılardan yaklaşmıştır. Felsefe alanında değerler çoğunlukla toplumsal olarak ele alınmış, toplumlar arasında özellikle dini ve ahlaki değerler bakımından farklılıklar üzerine odaklanılmıştır. Psikoloji alanı ise değerlerin bireyler üzerindeki etkisi üzerine yoğunlaşmıştır. Bu alan değerle ilgili olarak değerlerin bireyde davranış değişikliğine nasıl yol açtığını incelemeye çalışmaktadır (Güngör, 2010: 31). Sosyoloji alanı felsefe alanına benzer şekilde, çevresel ve sosyokültürel faktörleri göz önüne alarak toplum ile değerler arasında bir inceleme gerçekleştirmektedir. Son yıllarda değer kavramı, eğitim alanı için ön plana çıkmaya başlamıştır.

Bireyler ve toplumlar dünyanın neresinde olursa olsun iyi bir yaşam sürmeyi arzu eder. İyi bir yaşam ve nitelikli bir toplumun varlığı iyi bir eğitime bağlıdır. Bu eğitim sürecinde yaşamsal bilgiler ve pratiklerin yanı sıra kültürel öğeler ve değerler de bilinçli bir şekilde bireyler tarafından kazanılır. Bu kazanımlardan en önemli olanlardan biri de değerlerdir. Değerlerin aktarımında en başat yol ise eğitimidir.

“Değerler eğitimi, insana özgü olanakları, insanı insan yapan ve diğer canlılardan ayrılan olanakları başka bir deyişle insana özgü bütün etkinlikleri insancıl etkinliklerle amaçlarına uygun tarzda gerçekleştirebilecek duruma gelmelerine yardımcı olmaktır” (Dilmaç ve Ulusoy, 2015: 7). Bireyin kimliğini kazanmasında ve toplumda bir birey olarak yer almasında önemli bir işleve sahip değerlerin aktarımında değerler eğitimi büyük bir role sahiptir. Yaman’a (2014: 17) göre değerler eğitimi, hayat boyu devam eden ve temelinde değerlerin bireylere aktarımı olan bir süreçtir. Kaymakçı (2014: 370) ise değerler eğitimi, bireylerin yaşamlarından memnun olmalarını sağlamak ve değerler aracılığıyla edindikleri niteliklerinin topluma fayda sağlaması amacıyla düzenlenen eğitim faaliyetleri olarak ele almaktadır. Tanımlardan hareketle değerler eğitiminin hayat boyu devam eden bir süreç olduğu söylenebilir.

Bireyin çevresi ile olan ilk etkileşimi, bireyin kişilik ve karakter kazanımında son derece önemlidir. Bu nedenle değer eğitiminin ilk başladığı yer ailedir. Aile ortamında başlayan süreç, okul hayatı ile birlikte planlı ve programlı bir yapıya bürünmektedir. Aile ortamı ve okul hayatında kazanılan değerlerin birbirini tamamlaması ve desteklemesi ile bireyler, değerleri daha kolay özümser ve değerlerin gönüllü, istekli bir taşıyıcısı ve aktarıcısı olurlar (Tunagür, 2016: 30).

Değerler eğitimi, toplumun yapısı, değer yargıları, yıllar içerisinde biriktirerek getirdiği hayata bakış açısı ile bireylerin ilgi ve ihtiyaçlarının harmanlanmasını gerekli kılar. Çünkü değerler eğitimi ile öğrencilerin gelişimleri doğrultusunda, toplumun sahip olduğu ahlaki veya kültürel değerler öğrencilere verilmeye çalışılır (Çağlayan, 2013). “Değerler eğitiminde öğrencilerin ilgisinin canlı tutulması, konunun özelliğine göre çeşitli yöntemlerden faydalanılması, bu değerler verilirken örnek etkinlikler verilmesi gerektiğinde, mümkün olduğunca olumlu örneklerden hareket edilmesi, öğrencilerin yaş, beceri, yetenek ve buldukları çevrenin dikkate alınması, belirli bir mesafede bu çocuklarla dostluk ve arkadaşlık kurulması, öğretmenin örnek model davranışlar içinde bulunması hususları değerlerin öğretiminde önemli ve dikkat edilmesi gereken noktaldır” (Aktepe, 2010: 77). Değerlerin bireylere aktarılmasında ve bireylerin sergileyecekleri davranışların arkasında korkudan çok değer olmalı ve birey sahip olduğu değerden hareketle davranışlarını yansıtmalıdır. Bunun için bireyin değerleri içselleştirmesi gerekmektedir (Kaymakcan, 2010: 11; Tahiroğlu, 2014: 364). Bilişsel süreçten çok duyuşsal alana hitap eden değer eğitimi, nitelikli ve sistematik bir şekilde gerçekleştirildiğinde birey ve toplum açısından kabul göreceği gibi başarıya da ulaşacaktır.

Değerler eğitimi, birey ve topluma yaptığı katkılardan ötürü eğitim sistemimize dâhil edilmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından yayınladığı

nan 2010/53 sayılı genelge ile değerler eğitiminin önemine vurgu yapılmış ve bu konuda öğretim kurumlarının yapması gereken etkinliklere dikkat çekilmiştir. Öğretim programlarında ve bu programlara göre hazırlanmış ders kitaplarında bireylere kazandırılacak ve çeşitli kategorilere ayrılmış (evrensel, bilimsel, ahlaki vs.) değerlere yer verilmiş, bu değerlerin kazandırılmasına dönük çeşitli etkinlikler hazırlanmaya başlanmıştır. Ayrıca, araştırmacılar tarafından çeşitli eserler incelenerek, bu eserlerde yer alan değerler tespit edilmeye çalışılmış ve bu değerlerin öğrencilere aktarılabilmesi için öğretim programları ve ders kitapları için önerilerde bulunmuşlardır. Bu doğrultuda ülkemizde çeşitli eserlerde değer tespitine yönelik hazırlanan ve hazırlanmaya devam eden çokça lisansüstü çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmaların tek bir çatı altında toplanarak sonuçlarının ortak olarak değerlendirilmesine ihtiyaç vardır. Bu kapsamda yapılan bir çalışma Elbir ve Bağcı (2013) tarafından gerçekleştirilmiştir. Çalışmada sadece 21 yüksek lisans ve doktora tezi yer almıştır. Yüksek lisans çalışmalarındaki ortak bulgunun ortaya çıkarılması için örneklemnin daha geniş tutularak daha fazla sayıda çalışma üzerinde araştırma yapılmalıdır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı Türkiye’de değerlerin tespitine yönelik yapılmış yüksek lisans tezlerinin gerçekleştirildiği üniversite, yürütüldüğü alan, yıllara göre dağılımları, alanlara göre dağılımları ve incelenen eserler bakımından incelenmesidir. “Değerlerin tespitine yönelik çalışmalar, alanlara, yıllara ve eserlere göre ne durumdadır?” sorusu araştırmanın ana problemini oluşturmaktadır. Bu ana problem doğrultusunda araştırmanın alt problemleri şu şekildedir:

1. Değerlerin tespitine yönelik yapılan çalışmalar hangi üniversitelerde gerçekleştirilmiştir?
2. Değerlerin tespitine yönelik yapılan çalışmalar hangi alanlarda yürütülmektedir?
3. Değerlerin tespitine yönelik çalışmalar yıllara göre farklılık göstermekte midir?
4. Değerlerin tespiti için incelenen eserlerin alanlara göre dağılımı nasıldır?
5. Değerlerin tespiti için hazırlanan yüksek lisans tezlerinde hangi eserler sıklıkla incelenmiştir?

Yöntem

Değerlerin tespiti konusunda yapılan yüksek lisans tezlerini incelemek amacıyla içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi sözel, yazılı ve diğer materyallerin nesnel ve sistematik bir şekilde incelenmesine olanak tanıyan bilimsel bir yaklaşımdır (Tavşancıl ve Aslan, 2001: 22). İçerik analizi, verilerin tanımlanması ve elde edilen verilerin içinde yer alan saklı gerçeklerin ortaya konması amacıyla gerçekleştirilir (Gülbahar ve Alper, 2009). Bu yöntemde, herhangi bir dokümandan elde edilen veri önce kodlanır, ardından ortaya çıkan kavramlar düzenlenir ve yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2006). İçerik analizlerini Çalık ve Sözbilir (2014) meta-analiz, meta sentez ve betimsel içerik analizi olmak üzere üçe ayırmıştır. Araştırma, değerler üzerine hazırlanmış yüksek lisans tezlerinin

incelenmesini içerdiğinden betimsel içerik analizi niteliği taşımaktadır. “Betimsel içerik analizi; belirli bir konu üzerinde yapılan çalışmaların ele alınıp eğilimlerinin ve araştırma sonuçlarının tanımlayıcı bir boyutta değerlendirilmesini içeren sistematik çalışmalardır.” (Çalık ve Sözbilir, 2014). Bu doğrultuda gerçekleştirilen çalışma, ülkemizde değerleri tespit etmek amacıyla hazırlanmış yüksek lisans tezlerinin incelenerek, bu alanda çalışmakta olan araştırmacılara veri sağlaması bakımından önemlidir.

Evren ve Örneklem

Bu çalışmanın evrenini Türkiye’de çeşitli eserler üzerinde değerleri tespit etmek amacıyla hazırlanmış bütün yüksek lisans tezleri oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemini ise amaçlı örnekleme yöntemi ile YÖK ulusal Tez Merkezi’nde erişime açık 116 yüksek lisans tezi oluşturmaktadır. Amaçlı örnekleme yöntemi, değerler eğitimi üzerine gerçekleştirilen tezlerin içinden sadece değer tespiti üzerine hazırlanmış tezleri bulup çıkarmak ve bu tezlerdeki ortak veriyi ortaya koymak amacıyla tercih edilmiştir.

Verilerin Toplanması

Araştırmada verilerin toplanması için öncelikle, 2017 yılına kadar ülkemizde değerleri belirlemek amacıyla hazırlanmış yüksek lisans tezleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Bunun için Türkiye’de tüm tezlerin toplanarak yayınlandığı ve çoğunlukla erişime açık olarak sunulduğu YÖK Ulusal Tez Merkezi’nde yer alan tezler incelenmiştir. Tezlere ulaşabilmek amacıyla “değer” kelimesi bu merkezin web sitesinde yer alan arama sekmesi aracılığıyla taranmıştır. Tarama sonucunda değer tespiti amacıyla hazırlanmış tezlerden erişime açık olanları araştırmaya dâhil edilmiştir. Erişime açık olmayan tezlerin ise yazarlarına ulaşılarak kendilerinden tezleri araştırma kapsamında değerlendirilmek üzere talep edilmiştir. 7 yüksek lisans tezinin bu şekilde elde edildiği çalışmada erişime açık olan tezlerle birlikte toplam 116 yüksek lisans tezinin verisi bu araştırmaya dâhil edilmiştir. Tezler, araştırmacılar tarafından tek tek incelenmiş ve araştırma soruları doğrultusunda tablolştırılmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizi için tanımlayıcı istatistik tekniklerinden frekans, yüzde ve grafiklerle gösterim kullanılmıştır.

BULGULAR

Değerlerin tespitine yönelik yapılan yüksek lisans tez çalışmalarının üniversitelere göre dağılımına ilişkin bulgular

Değerler eğitimi üzerine hazırlanan 116 tezin büyük çoğunluğu, Tablo 1’de görüldüğü üzere Atatürk Üniversitesi’nde hazırlanmıştır (%12.93). Atatürk Üniversitesi’ni ise sırasıyla Gazi Üniversitesi (%8.62), İnönü Üniversitesi (%8.62) ve Uşak Üniversitesi (%7.75) izlemektedir.

Tablo 1. Değerlerin Tespiti Amacıyla Yapılan Yüksek Lisans Çalışmalarının Üniversitelere Göre Dağılımı

Üniversite	f	%
Atatürk Üniversitesi	15	12.93
Gazi Üniversitesi	10	8.62
İnönü Üniversitesi	10	8.62
Uşak Üniversitesi	9	7.75
Marmara Üniversitesi	8	6.89
Necmettin Erbakan Üniversitesi	7	6.03
Yüzüncü Yıl Üniversitesi	6	5.17
Dokuz Eylül Üniversitesi	5	4.31
Selçuk Üniversitesi	5	4.31
Afyon Kocatepe Üniversitesi	4	3.44
Mevlana Üniversitesi	4	3.44
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	4	3.44
Sakarya Üniversitesi	3	2.58
Karadeniz Teknik Üniversitesi	3	2.58
Abant İzzet Baysal	3	2.58
Akdeniz Üniversitesi	2	1.72
Ondokuz Mayıs Üniversitesi	2	1.72
Celal Bayar Üniversitesi	2	1.72
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	2	1.72
Uludağ Üniversitesi	1	0.86
Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	1	0.86
Niğde Üniversitesi	1	0.86
Düzce Üniversitesi	1	0.86
Hasan Kalyoncu Üniversitesi	1	0.86
Fırat Üniversitesi	1	0.86
Hacettepe Üniversitesi	1	0.86
Muğla Üniversitesi	1	0.86
Ankara Üniversitesi	1	0.86
Erciyes Üniversitesi	1	0.86
Gaziosmanpaşa Üniversitesi	1	0.86
Niğde Üniversitesi	1	0.86
Toplam	116	100

Değerlerin tespitine yönelik yapılan yüksek lisans tez çalışmalarının alanlara göre dağılımına ilişkin bulgular

Edebi eserler üzerinde değerlerin tespitini yapmak üzere çeşitli alanlarda yüksek lisans tezleri hazırlanmıştır. Bu tezlerin yüzde %52.58'i Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalında hazırlanmıştır. Türkiye'de bu alanda hazırlanan yüksek lisans tezlerinin ortalama yarısı Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalında hazırlanırken, diğer yarısı 10 farklı Ana Bilim Dalında hazırlanmıştır.

Tablo 2. Değerlerin Tespiti Amacıyla Yapılan Yüksek Lisans Çalışmalarının Alanlara Göre Dağılımı

Bölüm	f	%
Türkçe Eğitimi ABD	61	52.58
Türk Dili ve Edebiyatı ABD	11	9.48
İlköğretim ABD	10	8,61
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi ABD	8	6.89
Din Eğitimi Bilim Dalı	7	6.03
Eğitim Programları ABD	6	5.17
Sosyal Bilgiler ABD	4	3.44
Okul Öncesi ABD	4	3.44
Felsefe ve Din Bilimleri ABD	3	2.58
Temel İslami Bilimler ABD	1	0.86
Müzik Eğitimi ABD	1	0.86
Toplam	116	100

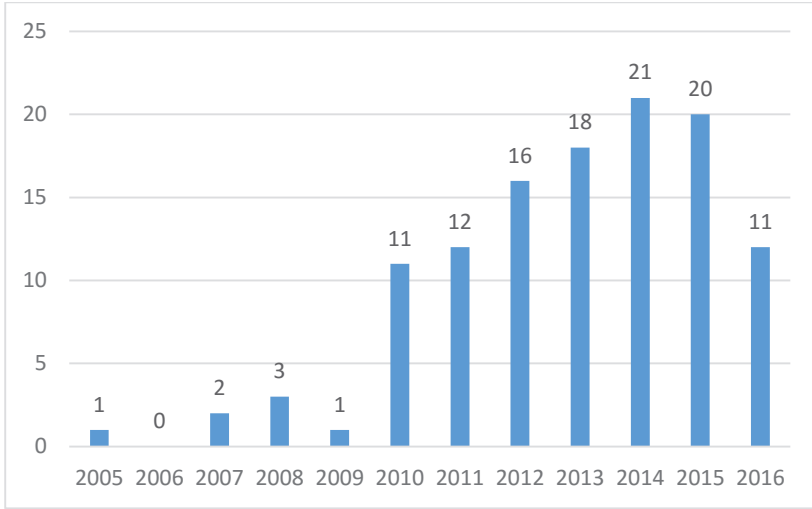
Değerlerin tespitine yönelik yapılan yüksek lisans tez çalışmalarının alanlara ve yıllara göre dağılımına ilişkin bulgular

Değerler üzerine yapılan çalışmalar 2010 yılından itibaren büyük bir hızla artmıştır. 2010 yılı öncesinde bu alanda yapılan yüksek lisans tezleri birkaç adet ile sınırlı iken son yıllarda bu sayı çift hanelere sayılara ulaşarak yaklaşık 20 olmuştur. Değerlerin tespitine yönelik yapılan yüksek lisans tezlerinin yıllara ve bölümlere göre dağılımı Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. Değer tespitine yönelik yapılan yüksek lisans tezlerinin yıllara ve bölümlere göre dağılımı

Bölüm	Türkçe	Edebiyat	İlköğretim	Okul Öncesi	DKAB	Din Eğitimi	Sosyal Bilgiler	Eğitim Programı	Müzik	Felsefe ve Din Bilimleri	Temel İslam Bilimleri	Toplam
2005						1						1
2006												0
2007	2											2
2008	3											3
2009	1											1
2010	3	2	1		1	3		1				11
2011	7	1			2	1	1					12
2012	9	3		1		1	1	1				16
2013	4	1	4	1	4	1		2		1		18
2014	9	2	4	1	1			1	1	1	1	21
2015	15	2	1	1			1					20
2016	8						1	1		1		11
Toplam	61	11	10	4	8	7	4	6	1	3	1	116

Araştırma çerçevesinde incelenen yüksek lisans tezlerinin yıllara göre dağılımı incelendiğinde tezlerin sayısında sürekli bir artışın yaşandığı görülmektedir. Şekil 1 incelendiğinde bu artış 2016 yılında azalmaya başlamış görünmektedir. Bu yılda yapılan yüksek lisans tezlerinin erişime kapalı olması nedeniyle bu sayı düşük olarak görünmektedir. 2016 yılında hazırlanarak erişime açılacak ve 2017 yılları arasında bu alanda hazırlanacak tezlerin sayısında büyük bir artış yaşanacağı düşünülmektedir.

Şekil 1. Değer tespitine yönelik yapılan yüksek lisans tezlerinin yıllara göre dağılımı.

Değerlerin tespitine yönelik yapılan yüksek lisans tezlerinde üzerinde çalışılan eserlerin alanlara göre dağılımına ilişkin bulgular

Değerleri tespit edebilmek amacıyla hazırlanan yüksek lisans tezleri incelendiğinde alanlara göre, incelenen eserler arasında farklılıklar olduğu bazı alanlar arasında da benzerlikler olduğu göze çarpmaktadır. En fazla tezin hazırlandığı alan olan Türkçe Eğitimi alanında 54 farklı eser üzerinde değer tespiti yapılmıştır. Üzerinde en fazla durulan eser, Tablo 4'te görüldüğü üzere Türkçe ders kitaplarıdır (%8.19). Ders kitaplarının ardından 100 Temel Eser (%4.91) ve Mehmet Akif Ersoy'un Safahat'ı (%3.27) gelmektedir. Aynı eserler üzerinde birden fazla çalışmanın yapıldığı da Tablo 4'te dikkat çeken bir diğer durumdur.

Tablo 4. Türkçe Eğitimi Alanında Yapılan Yüksek Lisans Tez Çalışmalarında İncelenen Eserler

İncelenen Eser	f	%
Türkçe Ders Kitapları	5	8.19
100 Temel Eser	3	4.91
Mehmet Akif Ersoy'un Safahat İsimli Eseri	2	3.27
Yavuz Bahadıroğlu'nun Çocuk Romanları	2	3.27
Gülten Dayıoğlu'nun Çocuk Öyküleri	1	1.63
Gökhan Akçiçek'in Çocuk Şiirleri	1	1.63
İbrahim Zeki Burdurlu'nun Eserleri	1	1.63
Edebi Çocuk Dergisi Kırmızıfata'deki Metinler	1	1.63

Reşat Ekrem Koçu'nun Çocuklar İçin Yazdığı Eserler	1	1.63
Reşat Nuri Güntekin'in Romanları	1	1.63
Muzaffer İzgü'nün Romanları	1	1.63
Atasözleri	1	1.63
Emine Işımsu'nun Romanları	1	1.63
Ziya Gökalp'in Şiirleri	1	1.63
Nasreddin Hoca Fıkraları	1	1.63
Cahit Uçuk'un Masal Kitapları	1	1.63
Üzeyir Gündüz'ün Eserleri	1	1.63
Kırk Vezir Hikâyeleri	1	1.63
Mantıku't-Tayr	1	1.63
Nur İçözü'nün Eserleri	1	1.63
Hasan Nail Canat'ın Eserleri	1	1.63
Tarık Buğra'nın Hikâyeleri	1	1.63
Peyami Safa'nın Romanları	1	1.63
Sara Gürbüz Özeren'in Eserleri	1	1.63
Lutfiyye-i Vehbî	1	1.63
Fatma Karabıyık Barbarosoğlu'nun Öyküleri	1	1.63
Hacı Bektaş-ı Veli'nin Eserleri	1	1.63
Seyahatnâme	1	1.63
Etfal Gazetesi	1	1.63
Mehâsin-İ Hayât	1	1.63
Mustafa Ruhi Şirin'in Masalları	1	1.63
Cengiz Aytmatov Romanları	1	1.63
Ayla Çınaroğlu'nun Çocuk Romanları	1	1.63
İsmayıl Hakkı Baltacıoğlu'nun Tiyatro Eserleri	1	1.63
Çocuk Kitapları	1	1.63
Yalvaç Ural'ın Çocuk Kitapları	1	1.63
Mehmet Emin Yurdakul'un Şiirleri	1	1.63
Mevlânâ'nın Eserleri	1	1.63
Ayşe Yamaç'ın Çocuk Romanları	1	1.63
Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Kitap Setleri	1	1.63
Âşık Fuat Çerkezoğlu'nun Şiirleri	1	1.63
Mustafa Kutlu'nun Hikâyeleri	1	1.63
Öğretmen Konulu Hikâyeler	1	1.63
Mihri Hatun Divanı	1	1.63
Rakım Çalapala'nın Eserleri	1	1.63

Fazıl Hüsnü Dağlarca'nın Çocuk Şiirleri	1	1.63
Âşık Mustafa Ruhani'nin Şiirleri	1	1.63
Kabusname	1	1.63
Cumhuriyet Dönemi'nin İlk Yıllarında Yayımlanan Çocuk Dergileri	1	1.63
Necdet Neydim'in Eserleri	1	1.63
Memduh Şevket Esendal'ın Hikâyeleri	1	1.63
Yavuz Bahadıroğlu'nun Çocuk Hikâyeleri	1	1.63
Hz. Ali Cenknâmeleri	1	1.63
Toplam	61	100

Edebiyat Eğitimi alanında hazırlanan yüksek lisans tezleri 10 farklı eser üzerinde çalışılarak hazırlanmıştır. Tablo 5'te görüldüğü üzere en fazla incelenen eserler, Türkçe Eğitimi alanına benzer şekilde Türk Edebiyatı ile dil ve anlatım ders kitaplarıdır (% 18.18). Safahat ve 100 Temel Eser de Türkçe Eğitimi alanı ile ortak olarak incelenmiş eserler arasında görülmektedir.

Tablo 5. Edebiyat Eğitimi alanında yapılan yüksek lisans tez çalışmalarında incelenen eserler

İncelenen Eser	f	%
Türk Edebiyatı İle Dil ve Anlatım Ders Kitapları	2	18.18
Mesneviler	1	9.09
Yağmur Dergisi'ndeki Hikâyeler	1	9.09
Safahat	1	9.09
Gülsüm Cengiz'in Eserleri	1	9.09
Yüz Temel Eser	1	9.09
Sevinç Çokum'un Hikâyeleri	1	9.09
1920-1930 Yılları Arasında Yayımlanmış Türk Romanları	1	9.09
Dede Korkut Hikâyeleri	1	9.09
Âşık Şeref Taşlıova'dan Derlenen Halk Hikâyeleri	1	9.09
Toplam	11	100

İlköğretim Eğitimi alanında üzerinde en fazla yüksek lisans tezlerinin hazırlandığı eser Tablo 6'da görüldüğü üzere, Türkçe ders kitaplarıdır (%20) Türkçe Eğitimi ve Edebiyat Eğitimi alanlarında olduğu gibi, İlköğretim Eğitimi alanında ders kitapları yüksek lisans tez konusu olarak tercih edilmiştir. Dikkati çeken bir diğer husus ise 100 Temel Eser üzerinde bu alanda da yüksek lisans tezi hazırlanmış olmasıdır.

Tablo 6. İlköğretim Eğitimi Alanında Yapılan Yüksek Lisans Tez Çalışmalarında İncelenen Eserler

İncelenen Eser	f	%
Türkçe Ders Kitapları	2	20
Çocuklar İçin Yazılmış Eserler	1	10
Osman Yalçın'ın Hayvan Hikâyeleri	1	10
Çizgi Filmler	1	10
Neşet Ertuş	1	10
Aysel Gürmen' in Eserleri	1	10
Dede Korkut Hikâyeleri	1	10
Mevlâna'nın Mensur Eserleri	1	10
100 Temel Eser	1	10
Toplam	10	100

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Eğitimi alanında 8 adet yüksek lisans tezi hazırlanmıştır. Tablo 7'de görüldüğü üzere en fazla yüksek lisans tezi ders kitapları üzerine hazırlanmıştır (%25)

Tablo 7. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Eğitimi Alanında Yapılan Yüksek Lisans Tez Çalışmalarında İncelenen Eserler

İncelenen Eser	f	%
Ders kitabı	2	25
İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Programı	1	12.5
Sahîh-i Müslim'deki Hadisler	1	12.5
Çocuklara Mahsus Gazete	1	12.5
Türk Atasözleri	1	12.5
Billurköşk Masalları	1	12.5
Nurettin Topçu'nun Eserleri	1	12.5
Toplam	8	100

Din Eğitimi alanında hazırlanan 7 yüksek lisans tezinin 2'si Tablo 8'de görüldüğü üzere Hadisler üzerinedir. Ayrıca, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Eğitimi alanında olduğu gibi bu alanda da Çocuklara Mahsus Gazete üzerine yüksek lisans tezi hazırlanmıştır.

Tablo 8. Din Eğitimi Alanında Yapılan Yüksek Lisans Tez Çalışmalarında İncelenen Eserler

İncelenen Eser	f	%
Hadisler	2	28.57
Mevlana'nın Eserleri	1	14.28
Ders kitabı	1	14.28
Yusuf İle Züleyha Kıssası	1	14.28
Safiye Erol'un Eserleri	1	14.28
Çocuklara Mahsus Gazete	1	14.28
Toplam	7	100

Tablo 9'a bakıldığında Eğitim Programları alanında hazırlanmış yüksek lisans tezlerinin Türkçe Eğitimi ve Edebiyat Eğitimi alanları ile benzerlik gösterdikleri ifade edilebilir. En fazla üzerine tez hazırlanan eser 100 Temel Eser'dir (%33.3). Ayrıca, diğer alanlarda da sıklıkla üzerine yüksek lisans tezi hazırlanan ders kitapları ile ilgili bu alanda da tez hazırlanmıştır.

Tablo 9. Eğitim Programları Alanında Yapılan Yüksek Lisans Tez Çalışmalarında İncelenen Eserler

İncelenen Eser	f	%
100 Temel Eser	2	33.3
Ders kitabı	2	33.3
Değer Eğitimi Konulu Ders Örnekleri	1	16.6
Mehmet Akif Ersoy'un Şiirleri	1	16.6
Toplam	6	100

Okul Öncesi Eğitimi alanında hazırlanan tezler daha çok görsel eserler üzerinedir. Tablo 10'da görüldüğü üzere resimli çocuk kitapları, resimli hikâye kitapları ve çizgi filmler üzerine yüksek lisans tezleri hazırlanarak, bu eserlerdeki değerler tespit edilmeye çalışılmıştır. Okul öncesi eğitimi alanında bir tez ise Değerler Eğitimi Programı üzerinedir.

Tablo 10. Okul Öncesi Eğitimi Alanında Yapılan Yüksek Lisans Tez Çalışmalarında İncelenen Eserler

İncelenen Eser	f	%
Resimli Çocuk Kitapları	1	25
Resimli Hikâye Kitapları	1	25
Çizgi Filmler	1	25
Değerler Eğitimi Programı	1	25
Toplam	4	100

Sosyal Bilgiler Eğitimi alanında yapılan tezler, daha çok Mevlana'nın Mesnevi adlı eseri (%50) üzerinedir. Ayrıca, sıklıkla üzerine yüksek lisans tezi hazırlanmış olan 100 Temel Eser'de yer alan değerlerle ilgili bu alanda da 1 tane yüksek lisans tezi hazırlanmıştır.

Tablo 11. Sosyal Bilgiler Eğitimi Alanında Yapılan Yüksek Lisans Tez Çalışmalarında İncelenen Eserler

İncelenen Eser	f	%
Mevlana'nın Mesnevi adlı eseri	2	50
Ömer Seyfettin'in Hikâyeleri	1	25
100 Temel Eser	1	25
Toplam	4	100

Felsefe ve Din Bilimleri alanında 3 tane yüksek lisans tezi hazırlanmıştır. Bu tezler Tablo 11'de görüldüğü üzere Kuran-ı Kerim, Mesnevi ve öğretim programı üzerinedir. Tablo 12'de Temel İslami İlimler alanında yapılan yüksek lisans tezinde Kuran-ı Kerim'de geçen Hz. Nuh Kıssası incelenirken, tablo 13'de Müzik Eğitimi alanında yapılan tezde ise TRT Repertuvarında Bulunan Deyiş ve Semahlar üzerinde değerler tespit edilmeye çalışılmıştır.

Tablo 12. Felsefe ve Din Bilimleri Alanında Yapılan Yüksek Lisans Tez Çalışmalarında İncelenen Eserler

İncelenen Eser	f	%
Kuran-ı Kerim	1	33.3
Mesnevi	1	33.3
Öğretim Programı	1	33.3
Toplam	3	100

Tablo 13. Temel İslami Bilimler Alanında Yapılan Yüksek Lisans Tez Çalışmalarında İncelenen Eserler

İncelenen Eser	f	%
Kuran-ı Kerim'de geçen Hz. Nuh Kıssası	1	100
Toplam	1	100

Tablo 14. Müzik Eğitimi alanında yapılan yüksek lisans tez çalışmalarında incelenen eserler

İncelenen Eser	f	%
Trt Repertuvarında Bulunan Deyiş ve Semahlar	1	100
Toplam	1	100

Değerlerin tespitine yönelik yapılan yüksek lisans tezlerinde sıklıkla incelenen eserlerin dağılımına ilişkin bulgular

Değerleri tespit etmek amacıyla hazırlanmış yüksek lisans tezlerinde sıklıkla incelenen eserlerin başında Tablo 14 incelendiğinde ders kitaplarının geldiği görülmektedir. Ders kitaplarının ardından sıklıkla incelenen eser ise 100 Temel Eser'dir.

Tablo 15. Değerlerin Tespitine Yönelik Yapılan Yüksek Lisans Tezlerinde Sıklıkla İncelenen Eserler

Eser/Kitap	f	%
Ders kitapları	14	12
100 Temel Eser	8	7
Mehmet Akif Ersoy/Safahat	5	4
Mesnevi	4	3
Dergiler	3	2
Hadisler	3	2
Öğretim Programları	3	2
Atasözleri	2	1
Mevlana	2	1
Dede korkut	2	1
Kur an-ı Kerim	2	1
Çizgi filmler	2	1
Çocuklara mahsus gazete	2	1

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Türkiye'de değerlerin tespitine yönelik yapılmış yüksek lisan tezlerinin incelenmesi amacıyla hazırlanan bu çalışma ile 116 yüksek lisans tezi değerlendirilmiştir. Değerlendirilen 116 tezin büyük çoğunluğunun Atatürk Üniversitesi ve Gazi Üniversitesi tarafından kabul edildiği, bu tezlerin yüzde %52.58'inin Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalında hazırlandığı, 2014-2015 yılları arasında değer tespitine yönelik çalışmaların büyük bir hız kazandığı, tezlerin hazırlandığı alanlarda çok farklı eserler üzerinde çalışmalar gerçekleş-

tirildiği tespit edilmiştir. Ayrıca sıklıkla üzerinde çalışılan eserlerin ders kitapları ile 100 Temel Eser olduğu bu araştırma neticesinde ortaya konan dikkate değer bulgulardır.

Değerler üzerine hazırlanan tezler daha çok Atatürk Üniversitesi ve Gazi Üniversitesi tarafından hazırlanmıştır. Benzer şekilde Elbir ve Bağcı (2013) tarafından yapılan çalışmada da Gazi, Hacettepe ve Selçuk Üniversitelerinin değerler üzerine en fazla yüksek lisans tezi hazırlanan üniversiteler olduğu belirlenmiştir. Bu üniversitelerin ortak özellikleri yüksek ve doktora programlarına sahip olmaları ve kuruluş yılları itibarıyla ülkemizdeki öncü üniversiteler arasında yer almalarıdır. Dolayısıyla sadece değerler üzerine diğer alanlarda hazırlanan tezlerin büyük bir kısmı yine bu üniversiteler tarafından yürütüldüğünü söylemek mümkündür.

Araştırma kapsamında incelenen tezlerin büyük çoğunluğu Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalında hazırlanmış ve bu çalışmaların konu alanları çoğunlukla Türkçe ders kitapları üzerine yoğunlaşmıştır. Türkçe dersi; doğru ve güzel okumayı / yazmayı, etkili dinlemeyi, dil bilgisi kurallarını uygulamayı ya da etkili konuşmayı amaçlamanın yanında; bireyin millî, ahlaki, sosyal ve evrensel değerlere sahip olmasını da amaçlayan bir derstir (Şen, 2008). Türkçe dersi hem ana dili öğretimini içeren hem de edebi metinler aracılığıyla bireylere aktarımda bulunan bir ders olduğu için toplum hayatında aktif bir rol oynadığı ve bu derste ele alınan konu, konuların işlenişi ve kullanılan yöntemler dikkate alındığında sosyal yönü ağır basan bir ders olduğu ifade edilmektedir (Tulumcu ve Tulumcu, 2015). Ders kitapları üzerinde çalışmalar yapılmasında, Türkçe Dersi Öğretim Programları doğrultusunda hazırlanan Türkçe ders kitaplarında değerlere yer verilme durumunu belirlenerek öğrencilere değerlerin kazandırılması için düzenlenecek etkinliklere yön verme çabasının payı büyüktür (Belet ve Deveci, 2008). Ders kitaplarındaki metinler aracılığıyla öğrenenlerin toplumdaki çeşitli sosyal rollerle karşılaşması ve bu metinlerde yer alan millî ve evrensel değerlerin sezdirilmesi / iletilmesi ile iyi ve kötüyü, doğru düşünebilmeyi ve doğru davranmanın nasıl olması gerektiğini görmelerinin sağlanması; değer aktarımında ve değerlerin içselleştirilmesinde önemli bir role sahip olduğu için ders kitapları üzerinde sıklıkla çalışmalar gerçekleştirilmiştir (Çelikpazu ve Aktaş, 2011; Doğan ve Güllüsen, 2011; Kaygana, Yapıcı ve Aytan, 2013). Yapılan çalışmalar doğrultusunda ders kitaplarında değerlerin aktarımına yönelik etkinliklere yer verilmesi gerekliliği ortaya konmuştur. Milli Eğitim Bakanlığı'nın hazırlamış olduğu Türkçe Dersi Öğretim Taslak Programı (2017)'nda da değerler yer almış ve değerlerin aktarımına dikkat çekilmiştir.

Ders kitaplarının ardından üzerine en fazla tezin hazırlandığı eser, 100 Temel Eser'dir. 100 Temel Eser, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2005/70 sayılı genelge ile o günkü eğitim sisteminin bir parçası olan ilköğretim ve orta öğretim kademelerinde öğrenim gören öğrencilerin Türkçe ile Türk Dili ve Edebiyatı derslerine paralel olarak okumaları ayrıca öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirmeleri amacıyla tavsiye edilen edebi eserlerdir. Her bir eğitim kademesinde 100 eser belirlenmiş ve öğrenim süreçleri boyunca bu eserleri okumaları öğrencilerden beklenmiştir. Öğrencilere önerilecek okuma kitaplarının öğrencilerin okuma bilinci geliştirmesinin yanı sıra onlara değer kazandırma ve onlara yeni

ufuklar açması beklenmektedir (Aktan ve Kılıç, 2015; Kılıç ve Aktan, 2015). Bu açıdan 100 Temel Eser, farklı anabilim dalları tarafından içeriğinde bulunan değerlerin, değerleri aktarabilme durumlarının ve kitaplarda bulunan farklı ve ortak değerlerin tespit edilmesi amacıyla sıklıkla üzerinde çalışılan eserler arasında yer almıştır.

Değerler üzerine hazırlanan yüksek lisans tezlerinin sayısı, 2010 yılı sonrasında hızla artmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı (2010)'nın sosyal bilgiler dersi için hazırlanmış olduğu öğretim programında değerlerin aktarımını ayrıntılı bir biçimde ele alması, hangi değerlerin öğrencilere aktarılması gerektiğini açıklaması ve değer aktarımında kullanılabilecek etkinlikleri sıralaması ile hem sosyal bilgiler alanında hem de diğer alanlarda değerler eğitimi üzerine çalışmalar yürütülmüştür. Bu çalışmalar çoğunlukla sosyal bilgiler programında yer verilmiş olan adil olma, aile birliğine önem verme, bağımsızlık, barış, bilimsellik, çalışkanlık, dayanışma, duyarlılık, dürüstlük, estetik, hoşgörü, misafirperverlik, özgürlük, sağlıklı olmaya önem verme, saygı, sevgi, sorumluluk, temizlik, vatanseverlik, yardımseverlik gibi değerler üzerine şekillenmiştir. Buna rağmen sosyal bilgiler alanında değer eğitimi ile ilgili tezler oldukça az sayıdadır.

Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2010 yılındaki "İlk Ders" konulu genelgesinde küreselleşme karşısında toplumsal yaşantının temelini oluşturan milli, manevi, sosyal, ahlaki ve kültürel değerlerin (yardımlaşma, dayanışma, hoşgörü, misafirperverlik, vatanseverlik, doğruluk, iyilik, temizlik, çalışkanlık, dürüstlük, sevgi, saygı, duyarlı olma, adil olma ve paylaşımcı olma) öğrencilere aktarımı konusunda etkinlikler yapılması gerektiğinin vurgulanması, değerler eğitimi çalışmalarına olan ilgiyi artırmıştır. Söz konusu genelgede öğretmenlere değer aktarımı konusunda büyük sorumluluklar düştüğü de belirtilmiştir. Bu doğrultuda değerler üzerine yapılan çalışmalardan bir kısmı öğretmenler üzerinde gerçekleştirilmiştir. Yapılan bir çalışmada, değerler eğitiminin bilincinde olan öğretmenler, karakter gelişiminde, bireyin toplum içindeki yerini anlamasında, toplumun devamını sağlamada, toplumsal birliği desteklemede, toplumdaki değerler sistemini pekiştirmede ve toplumun kalkınmasına katkı sunmada değerler eğitiminin önemli işlevler taşıdıklarını belirtmişlerdir (Balci ve Yanpar Yelken, 2013).

Yukarıdaki bilgiler ışığında değerlerin tespiti veya değer eğitimi üzerine çalışma yapmayı düşünen araştırmacılara şu öneriler sunulabilir:

1. Değerlerin tespitine yönelik pek çok eser defalarca incelenmiştir. Araştırmacıların literatürü dikkatli bir şekilde tarayarak daha önce üzerinde çalışılmamış bir eseri inceleyerek farklı çalışmalar hazırlayabilirler.
2. Değerler üzerine çalışmalar Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim dallarında yoğunlaşmıştır. Bu alanların dışındaki araştırmacılar kendi alanlarını doğrudan ilgilendiren eserler üzerinde çalışarak bu eserlerdeki değerleri tespit edebilirler.
3. Çalışma yapılacak eserlerle ilgili bir ölçüt oluşturulmalıdır.
4. Yapılan çalışmalar sadece değerlerin tespitine yönelik olmamalı; incelenen eserlerdeki değerlerin öğrenenlere nasıl aktarılacağına dair ipuçları ya da bilgiler sunulmalıdır.

5. Yapılan çalışmalardan hareketle öğrencilerin seviyelerine uygun metin ve etkinlik önerileri sıralanarak ders kitaplarında bunların yer alması sağlanmalıdır.

Kaynakça

- Aktan, O. ve Kılıç, A. (2015). Sosyal bilgiler öğretim programındaki değerleri 100 temel eserde bulunan değerlerin destekleme durumu. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 12(30), 7-68.
- Aktaş, E ve Çelikpazu Ekinci, E. (2011). MEB 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin değer iletimi açısından incelenmesi. *Turkish Studies*, 6(2), 413-424.
- Aktepe, V. (2010). *İlköğretim 4. sınıf sosyal bilgiler dersinde yardımseverlik değerinin etkinlik temelli öğretimi ve öğrencilerin tutumlarına etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Bağcı, C. ve Elbir, B. (2013). Değerler eğitimi üzerine yapılmış lisansüstü düzeyindeki çalışmaların değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 8(1), 1321-1333.
- Balcı, F. A. ve Yanpar Yelken, T. (2013). *İlköğretim sosyal bilgiler programında yer alan değerler ve değer eğitimi uygulamaları konusunda öğretmen görüşleri*. Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD), 14(1), 195-213.
- Belet D. ve Deveci H. (2008). *Türkçe ders kitaplarının değerler bakımından incelenmesi*. Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi, VII. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu, 2-4 Mayıs, Çanakkale.
- Bozkurt, V. (2008). *Değişen dünyada sosyoloji: temeller, kavramlar, kurumlar*. Bursa: Ekin Yayınevi.
- Çağlayan, A. (2013). *Ahlâk pusulası ahlâk ve değerler eğitimi*. İstanbul: DEM Yayınları.
- Çalık, M., ve Sözbilir, M. (2014). İçerik analizinin parametreleri. *Eğitim ve Bilim*, 39(174), 33-38.
- Dilmaç, B. Ulusoy, K (2015). *Değerler Eğitimi*. Ankara: Pegem yayıncılık
- Dilmaç, B. (1999). *İlköğretim öğrencilerine insani değerler eğitiminin verilmesi ve eğitimin ahlaki olgunluk ölçeği ile sınılanması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Doğan, B. ve Gülüşen, A. (2011). Türkçe ders kitaplarındaki (6-8) metinlerin değerler bakımından incelenmesi. *Kilis 7 Aralık Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(2), 75-102.
- Doğan, İ. (2007). *Sosyoloji: kavram ve sorunlar*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Fidan, N. K. (2009). Öğretmen adaylarının değer öğretimine ilişkin görüşleri. *Kuramsal Eğitimbilim*, 2(2), 1-18.

- Gülbahar, Y. ve Alper, A. (2009). Öğretim teknolojileri alanında yapılan araştırmalar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 42(2), 93-111.
- Güngör, E. (2010). *Değerler psikolojisi üzerinde araştırmalar ahlak psikolojisi, ahlakî değerler ve ahlakî gelişme*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Kaygana, M., Yapıcı, Ş. ve Aytan, T. (2013). Türkçe ders kitaplarında değer eğitimi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6(7), 657-669.
- Kaymakcan, R. (2010). Değer kavramı ve gençlerin dini değerleri. *Eğitime Bakış Eğitim-Öğretim ve Bilim Araştırma Dergisi*, 6(18), 10-15.
- Kaymakçı, S. (2014). *Farklı yönleriyle değerler eğitimi*. R.Turan ve K. Ulusoy (Ed.) *Hayat Bilgisinde Değerler Eğitimi içinde* (s.367-388). Ankara: Pegem Akademi.
- Kılıç, A. ve Aktan, O. (2015). İlköğretim okulları için tavsiye edilen 100 temel eserde vurgulanan değerler. *İlköğretim Online*, 14(1), 243-275.
- MEB (2010). *Sosyal bilgiler dersi (4-5, 6-7. sınıflar) öğretim programı ve kılavuzu*. Ankara: MEB Yayınları.
- Özkan, R. (2010). Türk eğitim sisteminde himayeci değerler: ilköğretim ders kitapları örneği. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7, 1124-1141.
- Özensel, E. (2003). Sosyolojik bir olgu olarak değer. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1(3), 217-239.
- Şen, Ü. (2008). Altıncı sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin iletildiği değerler açısından incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1(5), 763-780.
- Tahiroğlu, M. (2014). *Farklı yönleriyle değerler eğitimi*. R.Turan ve K. Ulusoy (Ed.) *İlkokul 4. sınıf sosyal bilgiler dersinde değer eğitimi etkinlik örnekleri içinde* (s.340-366). Ankara: Pegem Akademi
- Tavşancıl, E. ve Aslan, A.(2001). *İçerik analizi ve uygulama örnekleri*. İstanbul: Epsilon Yayınları.
- Tulumcu, F. İ. ve Tulumcu, F. M. (2015). İlköğretim ikinci kademe Türkçe dersi programlarında yer alan değerler. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 13(29), 535-560.
- Tunagür, M. (2016). *Mustafa Kutlu'nun hikâyelerinin Türkçe öğretiminde değer iletimi açısından önemi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Yüzyüncü Yıl Üniversitesi, Van.
- Yaman, E. (2014). *Değerler eğitimi eğitimde yeni ufuklar*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

